

Vergaderjaar 2023–2024

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2836

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 16 februari 2024

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 8 februari 2024 over de Geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken d.d. 19 februari 2024 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2828), het Verslag informele Raad Buitenlandse Zaken Gymnich van 2 en 3 februari 2024 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2827), de Fiche: Herziening richtlijn consulaire bescherming niet-vertegenwoordigde EU-burgers in derde landen (Kamerstuk 22 112, nr. 3877), de brief over Humanitaire hulp aan Gaza via airdrop (Kamerstuk 23 432, nr. 509), en de brief over Humanitaire hulp aan Gaza via tweede airdrop (Kamerstuk 23 432, nr. 510).

De vragen en opmerkingen zijn op 12 februari 2024 aan de Minister van Buitenlandse Zaken voorgelegd. Bij brief van 16 februari 2024 zijn de vragen beantwoord.

De fungerend voorzitter van de commissie,
De Roon

Adjunct-griffier van de commissie,
Blom

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersoon	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	6
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	10
Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie	12
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	16
Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie	17
Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie	19
II Volledige agenda	20

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersoon

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken d.d. 19 februari 2024.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat de Europese Unie (EU)-lidstaten nog geen akkoord hebben bereikt over de ophoging van de Europese Vredesfaciliteit en de oprichting van een Ukraine Assistance Fund. Deze leden delen de inzet van het kabinet dat er grote urgentie is voor meer militaire steun aan Oekraïne. Het kabinet schreef in het schriftelijk overleg over de Informele Raad Buitenlandse Zaken Defensie van 30 en 31 januari 2024 (Kamerstuk 21 501-28, nr. 263) dat er nog gesprekken gaande zijn over de modaliteiten van het fonds. Welke modaliteiten worden momenteel door de lidstaten bediscussieerd?

1. Antwoord van het kabinet:

Op dit moment vinden er in Brussel onderhandelingen plaats over het Raadsbesluit met betrekking tot de oprichting van het *Ukraine Assistance Fund*. Deze gesprekken richten zich op de grootte van het fonds, maar ook op de voorwaarden. Onder deze modaliteiten vallen onder andere de bepalingen omtrent gezamenlijke aanbesteding en het declareren van leveringen uit voorraad. Het kabinet steunt het voorstel om van het vergoeden van levering uit eigen voorraden geleidelijk over te gaan naar meer gezamenlijke aanschaf bij de Europese industrie, waarbij toeleveringsketens deels open kunnen blijven om Oekraïne maximaal te kunnen blijven steunen. Tegelijkertijd moet levering uit voorraad mogelijk blijven. Onder de modaliteiten valt ook de manier waarop financiering van de militaire trainingsmissie *EU Military Assistance Mission in support of Ukraine (EUMAM)* zeker wordt gesteld. Continuering van «*train and equip*» via de trainingsmissie is voor het kabinet belangrijk. De nieuwe systematiek mag de financiering van de missie immers niet in gevaar brengen.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie maken zich grote zorgen over de plannen van premier Netanyahu om een grondoffensief te starten in Rafah. Een dergelijk grondoffensief zal hoogstwaarschijnlijk gepaard gaan

met een gigantische hoeveelheid burgerslachtoffers. De Verenigde Staten (VS), Hoge Vertegenwoordiger Borrell en meerdere EU-lidstaten hebben zich tegen het plan uitgesproken en ook de Minister heeft op X haar zorgen geuit. Welke stappen overweegt de Minister op het moment dat Netanyahu de plannen voor het grondoffensief in werking stelt?

2. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet deelt de grote zorgen over een mogelijk grondoffensief in Rafah, die ook door de VS, Borrell en andere EU-lidstaten geuit zijn. Het is moeilijk te zien hoe grootscheeps militair optreden in een gebied met zoveel mensen niet zal leiden tot vele burgerslachtoffers en een grotere humanitaire catastrofe. Dat is niet te rechtvaardigen. Het is dan ook van essentieel belang dat onderhandelingen snel leiden tot een tijdelijk humanitair staakt-het-vuren dat uiteindelijk leidt tot het duurzaam neerleggen van de wapens. Dit is ook van belang voor de gegijzelden die onvoorwaardelijk en zo spoedig mogelijk moeten worden vrijgelaten. Deze week heeft premier Rutte deze boodschap direct overgebracht aan Premier Netanyahu en aangegeven dat een offensief in deze omstandigheden catastrofale gevolgen kan hebben. Deze zorgen blijft het kabinet actief uitdragen, ook in Europees verband. Het is van belang dat de EU toewerkt naar een gezamenlijke stellingname hierop. Vooral nog ziet het kabinet het gebruiken van de invloed die we hebben als het effectiefst. Daarom houdt het kabinet de situatie nauwlettend in de gaten en blijft het – gegeven de ernst van de situatie – bilateraal en met partners druk uitoefenen op Israël om onder deze omstandigheden geen grootschalig grondoffensief in Rafah te starten.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben vernomen dat enkele EU-lidstaten hebben opgeroepen tot een algeheel verbod op aluminium-producten uit Rusland. Deelt het kabinet deze wens? Zo nee, waarom niet?

3. Antwoord van het kabinet:

Voor Nederland liggen alle opties op tafel om de druk op Rusland waar mogelijk verder te verhogen. Het kabinet doet echter geen uitlatingen over specifieke nieuwe sancties. Dit ondermijnt mogelijk de effectiviteit van dergelijke maatregelen gelet op onder andere het verrassingseffect. EU-eenheid en leveringszekerheid zijn belangrijk bij besluitvorming over nieuwe sancties.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lazen in het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 22 januari (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2822) dat het «Commissievoorstel geïmmobiliseerde Russische centrale bank tegoeden» omvat dat de Commissie uitvoeringsbevoegdheid krijgt ten aanzien van aanpassing van de Verordening en de bevoegdheid krijgt tot het verlenen van ontheffingen op de verplichting tot het «parkeren» van de rente-inkomsten. Met welke argumenten onderbouwt de Commissie het voorstel om haarzelf deze bevoegdheden te geven? Waarom kijkt het kabinet kritisch naar het voorstel om de bevoegdheden bij de Commissie neer te leggen? Zijn lidstaten tijdens de buitengewone Europese Raad op 1 februari 2024 (Kamerstuk 21 501-20, nr. 2018) ook akkoord gegaan met deze uitvoeringsbevoegdheden of worden deze nog uitonderhandeld?

4. Antwoord van het kabinet:

Het voorstel is op maandag 12 februari jl. door middel van een schriftelijke procedure aangenomen door de Raad. De uiteindelijke juridische teksten zullen spoedig worden gepubliceerd en zullen daarmee inzichtelijk zijn voor alle geïnteresseerden. Tijdens de onderhandelingen werd volgens het kabinet onvoldoende duidelijk waarom deze uitvoeringsbevoegdheden bij de Commissie zouden moeten liggen. Met succes is vervolgens aangedrongen op het aanpassen of geheel verwijderen van deze onderdelen van het voorstel. De ontheffingsbevoegdheid blijft, zoals gebruikelijk bij sanctieregimes, belegd bij de lidstaten. De uitvoeringsbevoegdheid die wel is toegekend aan de Commissie in het voorstel is beperkt tot het vaststellen van technische regels omtrent rapportage- en auditverplichtingen over het parkeren van buitengewone rente-inkomsten die direct voortkomen uit geïmmobiliseerde Russische Centrale Banktegoeden.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben vernomen dat EU-lidstaten nog geen akkoord hebben bereikt over het sanctioneren van kolonisten op de Westelijke Jordaanoever, terwijl president Biden middels een executive order wel een sanctieregime heeft ingesteld. Kan de Minister een appreciatie geven van het pakket aan maatregelen dat president Biden heeft genomen? En kan de Minister toelichten waarom enkele EU-lidstaten sancties op dit moment nog tegenhouden?

5. Antwoord van het kabinet:

Zowel de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Canada en Frankrijk kondigden recent sanctiemaatregelen aan. Hier gaat een sterk politiek signaal van uit richting gewelddadige extremistische kolonisten op de Westelijke Jordaanoever, hetgeen navolging verdient van de Europese Unie. Het kabinet maakt zich grote zorgen over het toenemend kolonistengeweld op de Westelijke Jordaanoever en heeft daarom in lijn met de motie Paternotte c.s. en de toezegging aan lid Piri¹ opgeroepen tot het instellen van beperkende maatregelen tegen gewelddadige kolonisten in de vorm van Europese sancties. Het kabinet zet zich in Brussel vol in voor het verkrijgen van politiek draagvlak voor dergelijke maatregelen onder het mensenrechtensanctieregime, bijvoorbeeld door te wijzen op de juridische houdbaarheid van dergelijke maatregelen, het belang van het signaal dat hiervan uitgaat en het gelijk optrekken met belangrijke partners van de EU. Besluitvorming in de Raad over nieuwe dergelijke sancties geschiedt met unanimiteit. Het kabinet kan vanwege het vertrouwelijke karakter van de onderhandelingen niet ingaan op de posities van individuele lidstaten. Het kabinet geeft de voorkeur aan dergelijke maatregelen in EU-kader vanwege de grotere impact. Indien in Europees verband geen akkoord kan worden bereikt, wil het kabinet nationale maatregelen verkennen.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de ontwikkelingen in de onderhandelingen over een staakt-het-vuren en de afwijzing van het aanbod voor een staakt-het-vuren van 135 dagen door premier Netanyahu. Het kabinet pleit voor een tijdelijk humanitair staakt-het-vuren, schrijft het in de geannoteerde agenda. Hoe beoordeelt het kabinet het aanbod van Hamas, de afwijzing van premier Netanyahu

¹ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1984

en de aankondiging van Netanyahu dat hij doorzet tot een «absolute overwinning»? Wat betekent een «absolute overwinning», denkt het kabinet? Denkt het kabinet dat deze «absolute overwinning» mogelijk is binnen de grenzen van het internationaal recht en binnen de kaders van de voorlopige voorzieningen die zijn opgelegd door het Internationaal Gerechtshof?

6. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet zet zich actief in om de partijen te bewegen naar een onmiddellijk tijdelijk humanitair staakt-het-vuren dat moet leiden tot het duurzaam neerleggen van de wapens. Dit is ook van belang voor de gegijzelden, waarbij hen onvoorwaardelijk vrij krijgen voor Nederland het uitgangspunt blijft. Dat er tot zover nog geen overeenstemming hierover is bereikt, is teleurstellend. Nederland roept de partijen op te blijven toewerken naar overeenstemming, en is de bemiddelende partijen als VS, Egypte en Qatar erkentelijk voor hun inzet. De strijd door Israël tegen Hamas mag enkel gevoerd worden binnen de kaders van het internationaal geldende recht. Dat geldt voor alle betrokken partijen. Nederland roept Israël in het verlengde hiervan op om opvolging te geven aan de voorlopige maatregelen die opgelegd zijn door het Internationaal Gerechtshof van 26 januari jl. Voor Nederland staat vast dat de enige oplossing van dit conflict uiteindelijk een politieke is. Hierbij is de twee-statenoplossing voor het kabinet nog altijd leidend.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben ten slotte kennisgenomen van de uitspraak van het gerechtshof in Den Haag dat het kabinet verordonneert de levering van F-35-onderdelen aan Israël te staken wegens het risico op schendingen van het oorlogsrecht. Gaat het kabinet in navolging van deze uitspraak ook bij andere EU-lidstaten die militair materieel leveren aan Israël pleiten voor opschorting van wapensteun zolang het risico op schending van het oorlogsrecht blijft bestaan? Zo nee, waarom niet?

7. Antwoord van het kabinet:

Nederland zal andere EU-lidstaten in de Europese raads werkgroep export van conventionele wapens (COARM) informeren over het arrest in deze zaak. In deze raads werkgroep vinden geregeld uitwisselingen plaats over ontwikkelingen rondom wapenexportcontrole. Het arrest in deze rechtszaak gaat specifiek over het opschorten van de doorlevering van Amerikaanse F-35-onderdelen aan Israël, en niet over de levering van ander militair materieel aan Israël. Vergunningaanvragen worden beoordeeld aan de hand van de specifieke omstandigheden van die aanvraag, zoals de aard van de goederen, de eindgebruiker en het eindgebruik. Bij een negatieve toetsing aan de Europese wapenexportcontrolecriteria worden vergunningaanvragen afgewezen. Dit beleid wordt door alle EU-lidstaten toegepast. Het Gerechtshof Den Haag heeft op 12 februari jl. bepaald dat er binnen uiterlijk zeven dagen vanuit Nederland geen doorlevering van F-35-onderdelen naar Israël mag plaatsvinden. De Staat gaat in cassatie tegen het arrest. Uiteraard respecteert het kabinet de uitspraak van het Hof en zal die uitvoeren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Buitenlandse Zaken d.d. 19 februari 2024. Zij hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie vragen hoe het kabinet zich actief inzet om Russische desinformatiecampagnes tegen te gaan. Wat ziet het kabinet als de meest effectieve strategie om deze desinformatiecampagnes tegen te gaan?

8. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet is van mening dat informatiemanipulatie door Rusland onze belangen, waaronder onze nationale veiligheidsbelangen en de stabiliteit van de internationale rechtsorde, kunnen schaden. Uw Kamer heeft op 23 december 2022 de *Rijksbrede Strategie Effectieve Aanpak van Desinformatie* ontvangen.² Het kabinet werkt momenteel aan een voortgangsbrief waarover u binnenkort wordt geïnformeerd.

Verder staan het kabinet en de diverse departementen in nauw contact met partnerlanden waar het buitenlandse inmenging en *Foreign Information Manipulation and Interference (FIMI)* betreft, zowel bilateraal als in multilateraal verband. Via deze weg worden campagnes gesignaleerd, vinden uitwisselingen plaats over het verhogen van de weerbaarheid, en wordt waar nodig gekeken naar een gezamenlijke reactie. Een voorbeeld daarvan zijn de sancties die in juli 2023 aan verschillende Russische personen en bedrijven zijn opgelegd vanwege desinformatiecampagnes.³

Ook vragen deze leden hoe het kabinet aankijkt tegen de strategie van Oekraïne om zich meer te richten op de inzet van drones. Hoe levert Nederland hier nu al een bijdrage aan en worden er nog meer constructies vormgegeven om Oekraïne met drones te ondersteunen?

9. Antwoord van het kabinet:

De ontwikkeling en inzet van *Unmanned Aerial Vehicles (UAV, drones)* wordt steeds bepalender voor militair optreden. Letland en Oekraïne hebben in januari een dronecoalitie geïnitieerd om het tekort aan militaire drones terug te dringen en verschillende types drones verder te ontwikkelen. Het kabinet onderzoekt momenteel de mogelijkheden om bij te dragen aan deze coalitie. Ook wordt gekeken hoe Nederlandse innovaties kunnen worden ingezet en getest in Oekraïne. Ook verkent het kabinet mogelijkheden om de Nederlandse drone-industrie te koppelen aan bedrijven en brancheverenigingen in Oekraïne, bijvoorbeeld via de Stichting Nederlandse Industrie voor Defensie en Veiligheid (NIDV).

De leden van de VVD-fractie zijn het eens met het kabinet dat een humanitair tijdelijk staakt-het-vuren tussen Israël en Hamas wenselijk is. Toch lijken recente onderhandelingen voornamelijk op een impasse uit te lopen. Wat denkt het kabinet dat alsnog nodig is om tot een humanitaire

² Kamerstuk 30 821, nr. 173

³ Information manipulation in Russia's war of aggression against Ukraine: EU lists seven individuals and five entities – Consilium (europa.eu)

pauze te komen? Op welke manier kan Nederland, binnen de EU, bijdragen aan het bewerkstelligen van gevechtspauzes om de humanitaire crisis in Gaza te verlichten?

10. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet zet zich actief in om de partijen te bewegen naar een onmiddellijk tijdelijk humanitair staakt-het-vuren dat moet leiden tot het duurzaam neerleggen van de wapens. Dit is naast humanitaire verlichting ook van belang voor de gegijzelden, waarbij onvoorwaardelijke vrijlating voor Nederland het uitgangspunt blijft. Dat er tot zover nog geen overeenstemming hierover is bereikt, is teleurstellend. Nederland roept de partijen op te blijven toewerken naar overeenstemming, en is de bemiddelende partijen als VS, Egypte en Qatar erkentelijk voor hun inzet. Premier Rutte heeft dit tijdens zijn bezoek aan de regio wederom onderstreept. Tijdens zijn bezoek aan Israël en de Palestijnse Gebieden heeft de Minister-President een aantal belangrijke boodschappen overgebracht, waaronder richting Israël de oproep tot onmiddellijk tijdelijk humanitair staakt-het-vuren dat leidt tot duurzaam neerleggen van de wapens, het voorkomen van regionale escalatie, het doorlaten van veel meer humanitaire hulp en het voorkomen van burgerslachtoffers. Zolang de situatie hierom vraagt blijft Nederland deze boodschappen afgeven. Ook binnen de EU roept het kabinet op om gezamenlijk in te zetten op een onmiddellijk tijdelijk humanitair staakt-het-vuren evenals op een massieve toename van humanitaire hulp naar Gaza en betere verspreiding van de hulp binnen Gaza.

Ook zijn deze leden positief over de inzet van het kabinet om hulpgoederen in Gaza te krijgen, waaronder via de lucht. Deze leden zijn benieuwd welke constructies voor humanitaire hulp nog meer worden vormgegeven. Kan dit toegelicht worden?

11. Antwoord van het kabinet:

Nederland steunt het leiderschap van de VN, waaronder de positie van Sigrid Kaag, de VN Senior Coördinator Humanitaire Hulp en Wederopbouw voor Gaza, in de coördinatie en onderhandelingen omtrent humanitaire hulp en toegang. Hulpverlening via land is de meest effectieve en efficiënte route, zegt ook de VN. Daarom blijft verbetering van de toegang over land een prioriteit van de Nederlandse diplomatieke inzet. Nederland dringt er bij Israël op aan om meer hulp Gaza binnen te laten via de grensovergangen die reeds open zijn, en om hulp mogelijk te maken via andere grensovergangen zoals Erez en Karni. De humanitaire noden in Gaza zijn echter zo hoog en urgent, en de humanitaire toegang zo slecht, dat het kabinet ook andere opties in overweging blijft nemen. In dit kader heeft Nederland begin deze maand twee keer hulp geleverd via de lucht in samenwerking met Jordanië. Tevens blijft Nederland de ontwikkelingen omtrent een eventuele maritieme corridor volgen en spreekt het hierover met onder meer de VS en Cyprus. Het is voor Nederland cruciaal dat bij een dergelijk initiatief ook de VN betrokken is, alsmede dat het verruimen van toegang via alternatieve routes niet de druk wegneemt om toegang over land te verbeteren.

De leden van de VVD-fractie kijken met zorg naar de onrust in West-Afrika en de recente Economische Gemeenschap van West-Afrikaanse Staten (ECOWAS) *emergency session*. Deze sessie was georganiseerd in verband

met onrust in Senegal door uitgestelde verkiezingen en omdat Burkina Faso, Mali en Niger aankondigden dat ze uit het ECOWAS-blok willen stappen. Hoe kijkt het kabinet aan tegen deze onrust in West-Afrika en denkt het kabinet dat er gevolgen voor Nederland en de EU zijn met betrekking tot irreguliere migratie?

12. Antwoord van het kabinet:

We zien al een aantal jaren verspreiding van instabiliteit en de lokale manifestatie van jihadisme vanuit de Sahel naar de West-Afrikaanse kuststaten, waardoor ook deze landen instabieler dreigen te worden. Het uitstel van de verkiezingen in Senegal en de spanningen in het land kunnen ook negatieve gevolgen voor de regio hebben. De recente beslissing van de drie centrale Sahel-landen om uit ECOWAS te stappen acht het kabinet eveneens zorgelijk. Op dit moment is nog niet duidelijk welke gevolgen de terugtrekking uit ECOWAS zal hebben voor de regionale stabiliteit, veiligheid en migratie binnen de regio en richting Europa. Gezien de belangen van de EU en Nederland is het wel belangrijk om in de regio actief te blijven, hierover heeft het kabinet in december 2023 een Kamerbrief inzake Sahel gestuurd.

Deze leden zien dat ECOWAS een rol kan spelen bij de stabiliteit en het tegengaan van irreguliere migratie vanuit West-Afrika. Verwacht het kabinet directe gevolgen voor irreguliere migratie richting Europa? Zo ja, hoe zet het kabinet zich in om migratiesamenwerking met landen in West-Afrika te verbeteren, irreguliere migratie te voorkomen, en terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers te bevorderen?

13. Antwoord van het kabinet:

Op dit moment is nog niet duidelijk welke precieze gevolgen de aangekondigde terugtrekking van Mali, Burkina Faso en Niger uit ECOWAS zal hebben voor de regionale stabiliteit, veiligheid en migratie. De intrekking van de Nigerijnse anti-mensensmokkelwetgeving door de junta laat zien dat migratiesamenwerking recentelijk niet gemakkelijker is geworden. Binnen de migratiesamenwerking van Nederland met landen in West-Afrika wordt o.a. ingezet op het bestrijden van mensenhandel en -smokkel, het versterken van grensbeheer, voorlichting over de risico's van irreguliere migratie en re-integratie van teruggekeerde migranten. Zo heeft Nederland met Nigeria een breed migratiepartnerschap waarin o.a. wordt samengewerkt op het aanpakken van grondoorzaken van irreguliere migratie – zoals het creëren van werkgelegenheid voor jongeren – terugkeer, en het tegengaan van mensenhandel.

Daarnaast is op de afgelopen Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) Gymnich d.d. 2-3 februari 2024 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2827) gesproken over hoe om te gaan met de militaire regimes in Burkina Faso, Mali en Niger. Welke conclusies, maatregelen en acties zijn er uit deze discussie gekomen?

14. Antwoord van het kabinet:

Tijdens de informele RBZ (Gymnich d.d. 2-3 februari 2024) is uitgebreid gesproken over de EU-Afrikarelatie, waaronder de verslechterende veiligheidssituatie in de Sahel, zoals te lezen is

in het verslag aan uw Kamer.⁴ Gezien de belangen van de EU in de Sahel worden de situatie in de Sahel en de opties voor EU-inzet ook besproken tijdens de komende Raad.

Ook kijken de leden van de VVD-fractie met interesse naar de deal die de EU recent heeft gesloten met Mauritanië om illegale migratie tegen te gaan. Hoe kijkt het kabinet naar deze deal en welke resultaten worden verwacht? Op welke aspecten lijkt of verschilt de deal met eerdere migratie-afspraken, zoals met Tunesië?

15. Antwoord van het kabinet:

De voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, bezocht vorige week Mauritanië om de brede samenwerking te versterken, onder andere op de thema's veiligheid, landbouw, waterstof en ook migratie. In dit verband zet de Commissie eveneens in op het ontwikkelen van een migratiepartnerschap met Mauritanië naar aanleiding van de significante toename van irreguliere migratie naar de Canarische eilanden. Daarmee borduurt de Commissie voort op de bestaande migratiesamenwerking met Mauritanië.

Het migratiepartnerschap tussen de EU en Mauritanië zal zich richten op de aanpak van mensenhandel, mensensmokkel, maritiem grensbeheer en het ondersteunen van vluchtelingen en gastgemeenschappen. Ook de samenwerking met Tunesië is breder dan migratie. Nederland verwelkomt de inzet van de Commissie om brede partnerschappen te ontwikkelen om irreguliere migratie tegen te gaan, migranten te beschermen en terugkeer te bevorderen. Voor Nederland is het van belang dat migratie-inzet in lijn is met internationaal recht en mensenrechtenverdragen en vraagt daar ook aandacht voor in Europees verband.

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de boodschap van een recent uitgekomen rapport van het Europees Parlement dat oproept tot een nieuwe en verbeterde Centraal Azië- EU strategie, waarbij gesteld wordt dat het voor beide kanten goed zou zijn om samenwerking uit te breiden. Hoe kijkt het kabinet tegen deze oproep aan en op welke manier wil het kabinet verder inzetten op samenwerking met Centraal Azië? Wat doet Nederland op het moment al op het gebied van samenwerking met deze regio? Daarnaast blijven de landen in Centraal Azië handige pionnen voor Rusland om sancties van het westen te omzeilen. Op welke manieren wordt dit tegengegaan en wordt dit aangekaart in de bilaterale kanalen met deze landen?

16. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet onderschrijft de EU-Centraal-Aziëstrategie «*The EU and Central Asia: New Opportunities for a stronger partnership*⁵» uit 2019 en steunt de tijdens de EU-Centraal-Azië Ministeriële in oktober jl. aangenomen *Joint Roadmap for Deepening Ties between the EU and Central Asia*⁶. Het kabinet verwelkomt voorts de recente oproep van het Europees Parlement de samenwerking uit te breiden. Het kabinet onderscheidt hiervoor zowel

⁴ Kamerstuk 21 501-02 nr. 2827

⁵ Joint Communication on the EU and Central Asia: New opportunities for a stronger partnership | EEAS (europa.eu).

⁶ EU-Central Asia: 19th Ministerial meeting held in Luxembourg on 23 October 2023 | EEAS (europa.eu).

een wederzijdse noodzaak, zoals in het kader van diversificatie op het gebied van grondstoffen en transportroutes, conflictbeheersing en het steunen van hervormingsagenda's, en wederzijdse kansen, bijvoorbeeld op het gebied van connectiviteit.

Zowel in gesprekken met de landen van Centraal-Azië door de EU als bilateraal wordt de Russische invasie in Oekraïne en de noodzaak van het voorkomen van sanctieomzeiling steevast aangekaart. Hierbij is de ervaring van het kabinet dat de verschillende landen in het algemeen open staan voor gesprek en samenwerking op dit thema en hier vervolgens naar eigen capaciteit en inzicht maatregelen nemen. Voortdurend wordt zowel door de EU, als nationaal gemonitord of en welke stappen er nodig zijn om sanctieomzeiling te voorkomen en te beperken. Als onderdeel van het elfde sanctiepakket is een mechanisme gecreëerd waarmee exportbeperkingen opgelegd kunnen worden aan entiteiten in derde landen indien dit nodig is.

De leden van de VVD-fractie vragen wat de concrete Nederlandse inzet gaat zijn tijdens de RBZ ten aanzien van Belarus, mede in relatie tot de aankomende verkiezingen. Hoe gaat het kabinet zich ervoor inzetten dat sancties voor Belarus gelijk worden getrokken met die voor Rusland? Welke andere mogelijkheden ziet het kabinet om de druk op het regime in Belarus te verhogen?

17. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet vindt het, met het oog op de aankomende verkiezingen, belangrijk dat er tijdens de RBZ een nieuwe Raadsconclusies met betrekking tot Belarus worden aangenomen. De Raadsconclusies zullen zich wat het kabinet betreft onder andere moeten richten op de steun voor de democratische wens van de Belarussische bevolking, het maatschappelijk middenveld en de democratische krachten. De verslechterende mensenrechtensituatie in Belarus en de rol die de Belarussische autoriteiten spelen in de Russische oorlog tegen Oekraïne dienen ook benoemd te worden. Daarnaast is het kabinet voorstander van aanvullende sancties om de druk op de autoriteiten in Belarus op te voeren. Waar nuttig en effectief, ook om omzeiling tegen te gaan, zet het kabinet in op aanvullende maatregelen. Het kabinet is tevens voorstander van aanvullende *listings* van personen en entiteiten betrokken bij faciliteren van de Russische agressie en mensenrechtenschendingen in Belarus. Besluitvorming over deze sancties geschiedt op basis van unanimiteit. Nederland zal zich blijven inzetten om de situatie in Belarus op de internationale agenda te houden, waaronder de vrijlating van politieke gevangenen en accountability.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken van 19 februari en danken de Minister hiervoor. Op basis daarvan hebben deze leden enkele vragen.

De leden van de D66-fractie zijn het eens met de lijn van het kabinet dat doorlopende steun nodig is zodat Oekraïne zich kan blijven verdedigen tegen de Russische agressie. Tegelijkertijd moet er worden nagedacht over de strategie inzake wederopbouw van Oekraïne en bescherming/herstel van kritieke infrastructuur. Het aanwenden van bevroren Russische tegoeden voor de wederopbouw van Oekraïne blijft voor deze leden een

belangrijk punt. In dat kader vragen deze leden welke spoedige vervolgstappen het kabinet nog meer bereid is om op tafel te leggen, los van de inkomsten uit bevroren tegoeden van de Russische Centrale Bank. Is de Minister bereid om met gelijkgestemde landen duidelijk een kader te schetsen waarbij deze middelen ter compensatie dienen nu Rusland als schuldige van de oorlog ook verantwoordelijk is voor de aangerichte schade? Kan de Minister er in EU-verband voor pleiten om hierin samen te werken met bijvoorbeeld de Verenigde Staten?

18. Antwoord van het kabinet:

Linksom of rechtsom: Rusland moet betalen voor de schade die het aanricht. Het kabinet onderschrijft dan ook volledig de G7-inzet om de tegoeden bevroren te houden totdat Rusland de schade in Oekraïne vergoedt. Met partners wordt nauwkeurig bekeken wat al op kortere termijn mogelijk is, zo heeft de EU nu de eerste stappen gezet om de buitengewone rente die direct voortkomt uit geïmmobiliseerde Russische Centrale Banktegoeden te gebruiken. Onderdeel daarvan is ook nauwe samenwerking in G7-kader, waar Nederland en de EU samenwerken met partners zoals de VS en waar naar juridische mogelijkheden in ieders systeem wordt gezocht. In datzelfde kader wordt gezocht naar mogelijkheden voor het opzetten van een compensatiemechanisme, dat claims moet kunnen honoreren die geregistreerd zullen worden bij het Schaderegister voor Oekraïne.

De leden van de D66-fractie maken zich nog altijd grote zorgen over het conflict in het Midden-Oosten. Nu de Israëliëse regering bombardementen uitvoert in Rafah en ook nog een grondinvasie heeft afgekondigd, vragen deze leden of het kabinet er bij de Israëliëse autoriteiten op gaat aandringen om een verdere humanitaire ramp, voor de zoveelste keer, te voorkomen. Wat zal nu de inzet zijn van het bezoek van de premier aan de regio? Is de Minister het eens dat herhaling van zetten tot nu toe niks heeft opgeleverd qua Israëliëse terughoudendheid?

19. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet deelt de grote zorgen over een mogelijk grondoffensief in Rafah, die ook door de VS, Borrell en andere EU-lidstaten geuit zijn. Het is moeilijk te zien hoe grootscheeps militair optreden in een gebied met zoveel mensen niet zal leiden tot vele burgerslachtoffers en een grotere humanitaire catastrofe. Dat is niet te rechtvaardigen. Het is dan ook van essentieel belang dat onderhandelingen snel leiden tot een tijdelijk humanitair staakt-het-vuren dat uiteindelijk leidt tot het duurzaam neerleggen van de wapens. Dit is ook van belang voor de gegijzelden die onvoorwaardelijk en zo spoedig mogelijk moeten worden vrijgelaten. Deze week heeft premier Rutte deze boodschap direct overgebracht aan Premier Netanyahu en aangegeven dat een offensief in deze omstandigheden catastrofale gevolgen kan hebben. Daarnaast heeft hij nog een aantal andere boodschappen overgebracht, waaronder het voorkomen van verdere regionale escalatie, het massief meer toelaten van humanitaire hulp, en aanzienlijk meer doen om burgerslachtoffers te voorkomen. Deze boodschappen draagt de Minister van Buitenlandse Zaken ook uit in gesprekken met haar Israëliëse collega. Zolang de situatie hierom vraagt blijft Nederland dit doen.

De leden van de D66-fractie vragen ook of het kabinet inmiddels de nodige informatie heeft ontvangen van de Israëlische autoriteiten inzake de dood van een 33-jarige Nederlandse vrouw. Zo niet, welke stappen is de Minister bereid te ondernemen, nu die informatieverschaffing erg lang op zich laat wachten?

20. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet begrijpt en deelt de behoefte aan meer duidelijkheid. Het overlijden van Islam al-Ashqar is veelvuldig en tot het hoogste niveau opgebracht bij de Israëlische autoriteiten, zowel op politiek als (hoogambtelijk en diplomatiek niveau, zo ook tijdens het recente bezoek van demissionair Minister-President Rutte aan Israël en de Palestijnse Gebieden op 11 en 12 februari 2024. Het kabinet zal hiervoor aandacht blijven vragen. De Israëlische autoriteiten hebben toegezegd alle beschikbare inlichtingen die in relatie staan tot deze verdrietige gebeurtenis aan ons te overhandigen. Op dit moment zijn deze nog niet ontvangen.

De leden van de D66-fractie hebben vernomen dat een jongen van 13 in Gaza met de ziekte van Pompe geen toegang heeft tot gezondheidszorg vanwege de erbarmelijke situatie. Zijn situatie is ook in de Nederlandse media belicht. Kan de Minister zich inzetten voor zijn vervoer naar Egypte, zodat hij daar de nodige behandeling kan ondergaan?

21. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet maakt zich grote zorgen om de humanitaire situatie in Gaza en in het bijzonder over het gebrek aan voldoende medische zorg voor zowel gewonde als zieke mensen in Gaza. Het kabinet zet zich op diverse manieren in om ook op medisch gebied humanitaire hulp te verlenen en levert bijvoorbeeld medische hulpgoederen aan Egypte. Ook onderzoekt het kabinet mogelijke manieren om een kleinschalige medische evacuatie van kindpatiënten en begeleiders uit Gaza naar Nederland op te zetten. Als het gaat om individuele patiënten in Gaza, zoals de jongen van 13 met de ziekte van Pompe, en behandeling in Egypte, is het aan Egypte in overleg met Israël om te bepalen of betrokkene Gaza uit mag voor behandeling in Egypte. Egypte bepaalt welke patiënten uit Gaza worden opgenomen. Daarbij is verder geen specifieke rol voor Nederland weggelegd.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie nemen kennis van de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken van 19 februari 2024.

De leden van de BBB-fractie constateren dat tijdens de RBZ de situatie in het Midden-Oosten wordt besproken. De noodhulp voor Gaza verloopt via de Organisatie van de Verenigde Naties voor hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen in het Nabije Oosten (UNRWA). De Verenigde Naties (VN)-coördinator voor hulp aan Gaza, mevrouw Kaag, heeft aangegeven dat alleen UNRWA beschikt over toegang in Gaza en dat het stopzetten van steun aan UNRWA per direct een catastrofe betekent voor de Gazanen. Deze leden zijn bezorgd over dit monopolie op noodhulp en toegang tot Gaza. Onderschrijft de Minister de onwenselijkheid van de situatie waarin de volledige noodhulp in handen ligt van één organisatie? Is de Minister bereid om zich tijdens de RBZ uit te spreken over de

onwenselijkheid van deze situatie en voor te stellen om de noodhulp aan Gaza te diversifiëren?

22. Antwoord van het kabinet:

UNRWA is de grootste humanitaire organisatie in Gaza, maar niet de enige humanitaire organisatie die er actief is. Nederland draagt tevens bij aan andere organisaties die actief zijn zoals de Palestijnse Rode Halve Maan, het Internationale Comité van het Rode Kruis, het Wereldvoedselprogramma en de *Dutch Relief Alliance*. Deze organisaties verrichten allen belangrijk werk in Gaza, maar hebben niet dezelfde missie en capaciteiten als UNRWA. Alternatieven voor UNRWA zijn in deze fase van het conflict niet voorhanden. Zo biedt UNRWA momenteel onderdak aan 1,7 miljoen ontheemden.

Daarnaast hebben de leden van de BBB-fractie nog een aantal vragen over UNRWA. Wat is de actuele stand van het onderzoek naar UNRWA? In een eerder schriftelijk overleg inzake Informele Raad Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking (d.d. 2 februari 2024) gaf de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking aan dat drie instituten zijn gevraagd voor het onderzoek. Wordt Nederland als lidstaat van de VN en als grote financierder van UNRWA betrokken bij dit onderzoek? Zo ja, hoe? Zo nee, welke landen wel?

23. Antwoord van het kabinet:

De SGVN zet in op een onderzoek uitgevoerd door het onafhankelijke onderzoeksorgaan van de VN *Office of Internal Oversight Services (OIOS)* naar de recente aantijgingen. Een eerste tussentijdsrapport wordt binnen vier weken verwacht. Daarnaast is 14 februari een breder onderzoek van start gegaan naar het integriteitsbeleid en risicomanagement van UNRWA door een panel van onafhankelijke experts. Dit onderzoek staat onder leiding van de voormalige Franse Minister van Buitenlandse zaken Catherine Colonna en wordt verder uitgevoerd door drie instituten, namelijk het *Raoul Wallenberg Institute* (uit Zweden), *Chr. Michelsen Institute* (uit Noorwegen) en het *Danish Institute for Human Rights* (uit Denemarken). Een eerste tussentijdsrapport wordt rond 20 maart met de SGVN gedeeld en het eindrapport is voorzien voor 20 april. Nederland en andere donoren maken zich er hard voor dat de voorlopige resultaten van dat onderzoek ook zo snel mogelijk beschikbaar komen en donoren tussentijds geïnformeerd worden.

Kan de Minister meer informatie doen toekomen over de organisatie- (structuur) van UNRWA, met in het bijzonder een overzicht van de actuele stand (2022 of 2023) van het medewerkersbestand van UNRWA en de totale kosten van de hele UNRWA-staf? Wat zijn de loonschalen van UNRWA-medewerkers, hoeveel verdienen de allerhoogste topfunctionarissen en -managers jaarlijks binnen de UNRWA en wat is het gemiddelde salaris van een UNRWA-medewerker? Wat verdient gemiddeld een UNRWA-medewerker in specifiek Gaza? Kloppen de exorbitante salarissen zoals te vinden op Comparably, waarop UNRWA-managers tussen de 100.000 tot 250.000 dollar per jaar betaald krijgen, en het gemiddelde salaris van medewerkers bijna 130.000 dollar zou zijn?⁷ En

⁷ Comparably, 5 februari 2024, «UNRWA Salaries» (<https://www.comparably.com/companies/unrwa/salaries>)

kloppen de bedragen van UNRWA-leidinggevenden van gemiddeld 237.000 dollar per jaar?⁸

24. Antwoord van het kabinet:

UNRWA heeft op haar website⁹ de organisatiestructuur inzichtelijk gemaakt voor haar gehele werkgebied. Ook verwijzen we voor een overzicht van de werkzaamheden en activiteiten van UNRWA in Libanon, Jordanië, Westbank, Gaza en Syrië naar de scorekaart uit 2020, die uw Kamer eerder is toegekomen (Bijlage bij Kamerstuk 33 625, nr. 323).¹⁰ In het UNRWA financieel jaarverslag over 2022¹¹ staat de meest recente gecontroleerde informatie over de financiële uitgaven, inclusief een overzicht van de totale personeelskosten per werkgebied.

Het personeelsbestand van UNRWA bestaat voor veruit het grootste deel, zo'n 27.331 stafleden, uit lokaal personeel (de zgn. *area* staf) en voor een kleiner deel (247 mensen) uit internationale staf.

De salarisschalen¹² van de internationale personeelsleden worden conform de daarvoor geldende VN-systematiek vastgesteld, zoals neergelegd in de *United Nations Common System of Allowances, Salaries and Benefits* van de *International Civil Service Commission (ICSC)*. Een overzicht van de salarisschalen van lokale (*area*) staf wordt door UNRWA op haar website gepubliceerd¹³. De lokale staf heeft een afwijkende salarissystematiek van overige VN-instellingen actief in Gaza en de Westoever, met het oog op mogelijke overdracht aan lokale autoriteiten van de basisdiensten die UNRWA momenteel levert, zodra een duurzame politieke oplossing bereikt is.

De leden van de BBB-fractie constateren dat er naast het conflict tussen Israël en Hamas ook een escalatie van geweld plaatsvindt rondom de Rode Zee. Het optreden van de Houthi's verontrust deze leden. Zij hebben eerder verzocht werk te maken van een sanctiepakket tegen de Houthi's. Uit het verslag van de vorige RBZ konden deze leden niet herleiden of de Minister daadwerkelijk het sanctioneren van Houthi's heeft opgebracht. Kan de Minister de Kamer daarover informeren en is de Minister bereid de oproep tot sancties tegen de Houthi's uit de motie Tuinman c.s. over de terreur van Houthi's op de agenda zetten (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2798) opnieuw te agenderen op de komende RBZ? Zo nee, waarom niet?

25. Antwoord van het kabinet:

De Houthi's staan reeds op de EU-sanctielijst. Het gaat daarbij zowel om individuele kopstukken als de groepering zelf. De regionale rol die Iran speelt in het Midden-Oosten is zorgwekkend en vaak ondermijnend aan waarden en belangen van het Europees Buitenland- en Veiligheidsbeleid. Daarom zet Nederland zich met EU-partners in om het sanctieregime tegen de Iraanse militaire steun aan Rusland uit te breiden en hierin ook de destabilise-

⁸ Comparably, 5 februari 2024, «UNRWA Executive Salaries» (<https://www.comparably.com/companies/unrwa/executive-salaries>)

⁹ Organizational Structure | UNRWA

¹⁰ 2020 Scorekaart United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA) | Tweede Kamer der Staten-Generaal

¹¹ <https://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?OpenAgent&DS=A/78/5/Add.4&Lang=En>

¹² <https://icsc.un.org/Home/GetDataFile/7424>

¹³ 1-d-gazwb.jpg | UNRWA en 1-d-2-gazwb-md.jpg | UNRWA en 1-d-3-wb-he.jpg | UNRWA

rende rol van Iran in de regio – inclusief via hun relatie met de Houthi's – en het Iraanse raketprogramma op te nemen. Dit zou mogelijkheden bieden voor aanvullende maatregelen. De gesprekken hierover in EU-verband lopen. De Minister van Buitenlandse Zaken heeft dit in de RBZ van januari opgebracht.¹⁴ Deze gesprekken hebben echter nog niet tot overeenstemming geleid. Besluitvorming geschiedt op basis van unanimititeit. Het kabinet blijft zich hiervoor inzetten en zal in Europa aandacht blijven vragen voor de acties van, en maatregelen tegen de Houthi's zoals ook verzocht in de motie Tuinman (BBB)¹⁵. Bovendien zal het kabinet onderzoeken of er t.a.v. de Houthi's in de EU mogelijkheden bestaan voor een soortgelijke, meer flexibele terrorismesanctie-systematiek zoals ook de VS heeft.

Wat betreft Oekraïne hebben de leden van de BBB-fractie de volgende vragen. Tot hun schrik hebben deze leden vernomen dat de Oekraïense «ijzeren generaal» Zaluzhnyi het veld heeft moeten ruimen op aandringen van Zelensky. Hoe duidt de Minister deze ontwikkeling? Is er sprake van animositeit tussen de Oekraïense krijgsmacht en het politieke leiderschap? Is dit het teken van een grote strategische koerswijziging wat betreft de Oekraïense aanpak van de oorlog? Welke rol spelen de aankomende verkiezingen bij deze beslissing? In hoeverre heeft het ontslag van de ijzeren generaal invloed op de moraal van de Oekraïense krijgsmacht?

26. Antwoord van het kabinet:

Het is duidelijk dat het vervangen van generaal Zaluzhnyi komt in een voor Oekraïne erg moeilijke periode. De beslissing om een bevelhebber te wisselen is aan de President. Er zijn geen indicaties dat de nieuwe bevelhebber een drastische koerswijziging zal voorstaan.

De leden van de BBB-fractie constateren dat premier Rutte bij het notaoverleg over de EU-top op 25 januari 2024 heeft gesteld dat Nederland nadenkt en stappen onderneemt om tot een bilaterale veiligheidsgarantie met Oekraïne te komen, naar voorbeeld van Groot-Brittannië. Staat dit onderwerp op de agenda, formeel of informeel? Kan de Minister de Kamer informeren over de status van een eventueel bilaterale steungarantie van Nederland aan Oekraïne?

27. Antwoord van het kabinet:

Nederland heeft op 12 juli 2023 de G7+-verklaring over de veiligheidsarrangementen ten behoeve van Oekraïne medeondertekend, samen met het VK, 30 andere landen en de EU.¹⁶ Het kabinet ziet deze veiligheidsarrangementen als een belangrijk signaal aan Kyiv, onze internationale partners en aan Moskou, van het voortgezette Nederlandse commitment aan Oekraïne, voor zo lang als dat nodig is. Nederland is hierover bilaterale consultaties met Oekraïne gestart en marge van de derde conferentie over de Vredesformule, die op 28 en 29 oktober 2023 plaatsvond op Malta. Sindsdien hebben zijn er verschillende onderhandelingsrondes geweest tussen Nederland en Oekraïne. De tijdlijn voor het afsluiten van het veiligheidsarrangement is

¹⁴ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2822.

¹⁵ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2798.

¹⁶ Zie <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2023/07/12/g7-joint-declaration-of-support-for-ukraine/>; Zie ook verslag NAVO Top in Vilnius van 11 en 12 juli, d.d. 18 juli 2023, Kamerstuk 28 676, nr. 440

afhankelijk van de voortgang van deze onderhandelingen. Het kabinet zal uw Kamer blijven informeren over ontwikkelingen op dit terrein.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Buitenlandse Zaken van 19 februari aanstaande. Deze leden hebben nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het voorstel van de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) met betrekking tot het steunfonds voor Oekraïne. Hier is nog geen akkoord over bereikt. Deze leden zijn benieuwd over welke modaliteiten van het steunpakket voor Oekraïne er nog discussie bestaat binnen de Raad. En verwacht de Minister dat het voorstel van EDEO opnieuw zal worden aangepast, en zo ja, op welke punten?

28. Antwoord van het kabinet:

Op dit moment vinden er in Brussel onderhandelingen plaats over het Raadsbesluit met betrekking tot de oprichting van het *Ukraine Assistance Fund*. Deze gesprekken richten zich op de grootte van het fonds, maar ook op de voorwaarden. Onder deze modaliteiten vallen onder andere de bepalingen omtrent gezamenlijke aanbesteding en het declareren van leveringen uit voorraad. Het kabinet steunt het voorstel om van het vergoeden van levering uit eigen voorraden geleidelijk over te gaan naar meer gezamenlijke aanschaf bij de Europese industrie, waarbij toeleveringsketens deels open kunnen blijven om Oekraïne maximaal te kunnen blijven steunen. Tegelijkertijd moet levering uit voorraad mogelijk blijven. Onder de modaliteiten valt ook de manier waarop financiering van de militaire trainingsmissie EUMAM zeker wordt gesteld. Continuering van «*train and equip*» via de trainingsmissie is voor het kabinet belangrijk. De nieuwe systematiek mag de financiering van de missie immers niet in gevaar brengen.

Het kabinet zet conform beschreven in de geannoteerde agenda in op spoedige besluitvorming voor de oprichting van dit fonds en kan het voorstel van EDEO steunen.¹⁷ Of het voorstel van EDEO opnieuw zal worden aangepast is afhankelijk van de positie van de verschillende lidstaten. Op het moment van schrijven is onduidelijk of dit het geval zal zijn. Uw Kamer zal hiervan op de hoogte worden gehouden.

Deze leden zijn tevens benieuwd of er al een akkoord is bereikt over de uitvoeringsbevoegdheden van het besluit om winsten over bevroren Russische tegoeden te belasten. Zo nee, wat is het krachtenveld in de Raad ten aanzien van de uitvoeringsbevoegdheden?

29. Antwoord van het kabinet:

Het voorstel is op maandag 12 februari jl. door middel van een schriftelijke procedure aangenomen door de Raad. De uiteindelijke juridische teksten zullen spoedig gepubliceerd worden en daarmee inzichtelijk zijn voor alle geïnteresseerden.

¹⁷ Kamerstuk 21 501-02, nr. 2828

Tijdens de onderhandelingen werd volgens het kabinet onvoldoende duidelijk waarom deze uitvoeringsbevoegdheden bij de Commissie zouden moeten liggen. Met succes is vervolgens aangedrongen op het aanpassen of geheel verwijderen van deze onderdelen van het voorstel. De ontheffingsbevoegdheid blijft, zoals gebruikelijk bij sanctieregimes, belegd bij de lidstaten. De uitvoeringsbevoegdheid die wel is toegekend aan de Commissie in het voorstel is beperkt tot het vaststellen van technische regels omtrent rapportage- en auditverplichtingen over het parkeren van buitengewone rente-inkomsten die direct voortkomen uit geïmmobiliseerde Russische Centrale Banktegoeden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met interesse de stukken ten behoeve van de Raad Buitenlandse Zaken en overige toegevoegde stukken gelezen en hebben de volgende opmerkingen en vragen.

De leden van de SGP-fractie waarderen de inzet met betrekking tot het tegengaan van Russische agressie tegen Oekraïne. Hoe kansrijk acht het kabinet het aannemen van het 13^e sanctiepakket en wat moet daarbij inbegrepen zijn volgens het kabinet, zo vragen deze leden.

30. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet ziet de aanneme van het dertiende EU-sanctiepakket tegen Rusland met vertrouwen tegemoet en zet in op aanneme ter gelegenheid van het tweejarig jubileum van de grootschalige Russische invasie op 24 februari aanstaande. Kabinetsprioriteiten in de onderhandelingen zijn onder meer het technisch en financieel-economisch verder ondermijnen van de Russische capaciteit om de aanvalsoorlog voort te zetten en verdere stappen in het tegengaan van sanctie-omzeiling. Voorts zou het kabinet graag zien dat het dertiende pakket snel opgevolgd wordt met een ambitieus veertiende sanctiepakket waarbij bovengenoemde doelstellingen voor de Nederlandse inzet opnieuw prioritair zijn.

De leden van de SGP-fractie steunen nadrukkelijk de inzet voor maritieme veiligheid in de Golf en hebben vragen over de drie verschillende operaties: Aspides, Poseidon Archer en Prosperity Guardian. Kan het kabinet toelichten of de verschillende missies in de Golf niet te veel overlappen, en wat de onderscheidende taken daarvan zijn, zo vragen deze leden.

31. Antwoord van het kabinet:

Sinds de aanvallen van de Houthi's op commerciële en marineschepen in de Rode Zee zijn er diverse operaties gestart in de Rode Zee, zoals *Operation Prosperity Guardian*. *Operation Prosperity Guardian* is door de Verenigde Staten eind 2023 opgericht en richt zich op het borgen van vrijheid van doorvaart in de Rode Zee en westelijke Golf van Aden. Nederland draagt met 1 tot 2 stafofficieren aan deze defensieve operatie bij. In weerwil van dringende oproepen van de internationale gemeenschap gaan de Houthi's door met de aanvallen in de Rode Zee, in reactie daarop hebben de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk gewapend opgetreden tegen de militaire infrastructuur van de Houthi's, met als overkoepelend doel de-escalatie en het herstel van het recht van vrije doorvaart.

Nederland steunt deze coalitiepolitiek en niet-operationeel militair door middel van een bijdrage van 1 stafofficier. De EU zal naar verwachting tijdens de RBZ van 19 februari 2024 een maritieme operatie lanceren, genaamd EUNAVFOR *Operation ASPIDES*. Het kabinet verwelkomt deze gezamenlijke Europese inzet. Deze operatie zal gericht zijn op het bieden van bescherming van scheepvaart in de Rode Zee. Hiervoor zal *ASPIDES* ook samenwerken met *Operation Prosperity Guardian*; immers delen de missies het belang van maritieme veiligheid in de Golfregio. Wanneer deze operatie van start gaat, is het de uitdrukkelijke wens en verwachting van het kabinet dat deze nauw zal coördineren en samenwerken met *Operation Prosperity Guardian*, om maximale synergie na te streven. Het belang van vrije doorvaart is een gedeeld belang van de internationale gemeenschap en het kabinet verwelkomt daarom beiden missies, hierdoor kan een brede groep landen een bijdrage leveren aan maritieme veiligheid in de Rode Zee.

De leden van de SGP-fractie delen de wens van het kabinet dat Israël zeer gericht handelt. Is het kabinet het eens dat hiervoor het beste de modernste wapens gebruikt kunnen worden, die goed onderhouden zijn met reserveonderdelen? Dit in plaats van oudere, grovere wapens. Dit vragen deze leden na het vonnis van de rechter inzake F-35 onderdelen.

32. Antwoord van het kabinet:

Het kabinet vindt het van belang dat Israël over de F-35 kan beschikken, omdat de F-35's een cruciale rol spelen in de veiligheid van Israël. Het gaat dan vooral om de dreiging vanuit de regio, bijvoorbeeld uit Iran, Jemen, Syrië en Libanon. Het Gerechtshof Den Haag heeft op 12 februari jl. bepaald dat er binnen uiterlijk 7 dagen vanuit Nederland geen doorlevering van F-35-onderdelen naar Israël mag plaatsvinden. De Staat gaat in cassatie tegen het arrest. Uiteraard respecteert het kabinet de uitspraak van het Hof en zal die uitvoeren.

De leden van de SGP-fractie waarderen de airdrop met goederen voor een Jordaanse veldhospitaal en alle voorzorgsmaatregelen om dit zo goed mogelijk uit te voeren. Is het kabinet in contact met het Jordaanse veldhospitaal in Gaza waar de goederen van de airdrop voor bedoeld zijn? Zijn alle goederen, voor zover het kabinet weet, nauwkeurig op de juiste plek beland ten behoeve van het hospitaal, zo vragen deze leden.

33. Antwoord van het kabinet:

Zoals gemeld in Kamerbrieven «Humanitaire hulp aan Gaza via airdrop» d.d. 4 februari jl.¹⁸ en «Humanitaire hulp aan Gaza via tweede airdrop» d.d. 5 februari jl.¹⁹ heeft Nederland in samenwerking met Jordanië twee airdrops uitgevoerd. Met deze operatie beoogde Nederland bij te dragen aan essentiële basisbehoeften van de burgerbevolking in Gaza door het leveren van specifieke goederen waar momenteel een ernstig tekort aan is. De concrete behoefte is geïdentificeerd in overleg met Jordaanse partners en het Jordaanse veldhospitaal. Het gaat om herbevoorrading van medische en chirurgische middelen en nooddrantsen. Het kabinet beschouwt beide operaties als geslaagd.

¹⁸ Kamerstuk 23 432, nr. 509

¹⁹ Kamerstuk 23 432, nr. 510

Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie

De leden van de Volt-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige stukken en hebben daarover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de Volt-fractie vragen hoe de Minister tegenover het voorstel van EDEO staat om de boekwaarde van gedoneerd materieel te gebruiken in plaats van de vervangingswaarde in het kader van de Oekraïne-faciliteit. Hoe staat de Minister tegenover het meerekenen van bilaterale steun in dit kader?

34. Antwoord van het kabinet:

EU-lidstaten kunnen via de Europese Vredesfaciliteit (EPF) vergoedingen aanvragen voor materieel dat aan Oekraïne wordt geleverd. Lidstaten hebben afgesproken om in principe boekwaarde te hanteren voor het declareren van deze steun. Momenteel is het echter nog mogelijk om in uitzonderlijke gevallen de vervangingswaarde te hanteren. EDEO stelt voor om deze mogelijkheid af te schaffen. Nederland is hier voorstander van, omdat hiermee meer uniformiteit ontstaat in de waarderingmethodiek die lidstaten handhaven in hun declaraties. Ook gaat EDEO in het voorstel in op de boekhoudkundige mogelijkheid voor lidstaten om hun bijdragen aan de EPF en tegen hun ontvangsten weg te strepen. Het gaat om een boekhoudkundig principe (*off-setting*). Nederland deelt de opvatting van EDEO dat dit een optie is, zolang gerekend wordt met de afgesproken vergoedingspercentages. Omdat het totaal aan ingediende declaraties van de lidstaten groter is dan het beschikbare budget worden declaraties niet volledig gecompenseerd. Het vergoedingspercentage ligt gemiddeld op 50 procent voor prioritaire leveringen. Het is bij *off-setting* niet mogelijk om met 100 procent van de bilaterale steun te rekenen omdat het EPF-budget dan zou opdrogen.

Voorts vragen de leden van de Volt-fractie of de Minister de eventuele gevolgen kan schetsen voor de aantrekkelijkheid van de euro als veilige beleggingshaven in het kader van het nieuws over de bevroren Russische tegoeden.

35. Antwoord van het kabinet:

Het akkoord in de EU ziet op het apart zetten van de renteinkomsten die centrale effectenbewaarinstellingen (CSDs) genereren op geïmmobiliseerde tegoeden van de Russische centrale bank. Deze tegoeden waren op basis van de sancties al geïmmobiliseerd. De inschatting van het kabinet is dat deze specifieke stap nauwelijks gevolgen heeft voor de investeringsaantrekkelijkheid van de euro. Zeker omdat de stap niet ziet op het gebruik van de geïmmobiliseerde tegoeden zelf. Voor verdergaande stappen is het kabinet voorstander van optreden in zo breed mogelijk verband, zoals de G7. Dit onder andere om eventuele gevolgen voor de investeringsaantrekkelijkheid van de euro te beperken.

Daarnaast vragen de leden van de Volt-fractie of de Minister uitgebreid kan toelichten waarom het kabinet de uitgebreidere missie in de Rode Zee verkiest boven de beperkte missie. Hoe verhoudt deze keuze zich tot het risico op verdere escalatie? Welke afwegingen zijn hier gemaakt?

36. Antwoord van het kabinet:

Nederland wil bijdragen aan veilige en vrije doorvaart. Ons doel is en blijft de-escalatie in de regio. Het kabinet levert daarom momenteel een bijdrage aan diverse missies in de Rode Zee. Zo draagt Nederland met 1 tot 2 stafofficieren bij aan *Operation Prosperity Guardian* en draagt Nederland met 1 stafofficier bij aan de door de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk geleide coalitie. Ook kijkt het kabinet naar een nadere bijdrage aan het waarborgen van maritieme veiligheid in de Golfregio, waarbij ook wordt gekeken naar de in oprichting zijnde EU-operatie *ASPIDES*. Het kabinet verkiest dus niet een uitgebreidere missie boven een beperktere missie. Het kabinet neemt, als onderdeel van deze internationale coalities, verantwoordelijkheid. Desalniettemin zijn er risico's verbonden aan het innemen van deze positie. Er is een scenario mogelijk dat het conflict verder escaleert. Dat heeft ook gevolgen voor de Nederlandse positie en belangen in de regio. Dit scenario is meegenomen in de politieke afweging.

Verder willen de leden van de Volt-fractie weten of de Minister verwacht dat Tsjechië en Hongarije uiteindelijk zullen instemmen met het opleggen van sancties tegen kolonisten op de Westelijke Jordaanoever. Zou de Minister het speelveld kunnen schetsen?

37. Antwoord van het kabinet:

Besluitvorming in de Raad over nieuwe dergelijke sancties geschiedt met unanimiteit. Het kabinet kan vanwege het vertrouwelijke karakter van de onderhandelingen niet ingaan op de posities van individuele lidstaten. Nederland werkt nauw samen met andere lidstaten om het politieke draagvlak voor dergelijke maatregelen in Brussel te vergroten, bijvoorbeeld door te wijzen op de juridische houdbaarheid van dergelijke maatregelen, het belang van het signaal dat hiervan uitgaat en het gelijk optrekken met belangrijke partners van de EU.

II Volledige agenda

- Geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken d.d. 19 februari 2024 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2828)
- Verslag informele Raad Buitenlandse Zaken Gymnich van 2 en 3 februari 2024 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2827)
- Fiche: Herziening richtlijn consulaire bescherming niet-vertegenwoordigde EU-burgers in derde landen (Kamerstuk 22 112, nr. 3877)
- De brief over Humanitaire hulp aan Gaza via airdrop (Kamerstuk 23 432, nr. 509)
- De brief over Humanitaire hulp aan Gaza via tweede airdrop (Kamerstuk 23 432, nr. 510).